

Regelrådet är ett särskilt beslutsorgan inom Tillväxtverket vars ledamöter utses av regeringen. Regelrådet ansvarar för sina egna beslut. Regelrådets uppgifter är att granska och yttra sig över kvaliteten på konsekvensutredningar till författningsförslag som kan få effekter av betydelse för företag.

Näringsdepartementet

Särskilt yttrande över Enklare regelverk för mikroföretagande och en modernare bokföringslag (SOU 2021:60)

Regelrådet välkomnar utredningens förslag och delar uppfattningen att konsekvensutredningsarbetet behöver en översyn. Rådet har till exempel sedan lång tid tillbaka betonat att tillräckligt med tid och resurser behöver avsättas för konsekvensutredningsarbetet och även att det behöver påbörjas i god tid. Tydliga och väl genomarbetade konsekvensutredningar gör det möjligt för den som ansvarar för förslaget eller ska fatta beslut om det att se och ta hänsyn till hur förslaget påverkar företagen inför fortsatt arbete med regelutformning och beslutsfattande. Regelrådet anser således att en allmän uppgradering av konsekvensutredningsarbetet, med fokus på ökad professionalisering och kvalitet, är angelägen.

Regelrådet begränsar sina synpunkter i detta särskilda yttrande till de förslag i utredningen som har beröring med rådets verksamhet. I enlighet med Regelrådets uppdrag besvaras remissen parallellt med ett separat yttrande över konsekvensutredningens kvalitet rörande de författningsförslag som presenteras i utredningen, med diarienummer RR 2021-303.

Utredningens förslag: Regelrådets mandat och resurser stärks

Regelrådet kan inte fullgöra ytterligare uppgifter utan resursförstärkningar. Regelrådet vill därför understryka vikten av att mandat och resurser hänger ihop, dvs. att om mandatet stärks och ytterligare arbetsuppgifter tillkommer behövs även mer resurser tillföras, för att rådet ska kunna fullgöra sina uppgifter på ett tillfredsställande sätt.

Utredningens förslag: Regelrådet ges återremitteringsrätt i förordning om konsekvensutredning vid regelgivning (2007:1244) (KUF)

Regelrådet stödjer tanken i utredningens förslag. Regelrådets granskning visar att många konsekvensutredningar inte uppfyller kraven i KUF. Något måste därför göras för att förbättra kvaliteten.

Regelrådet har sedan flera år framfört att det borde finnas en möjlighet till granskning av konsekvensutredningarnas kvalitet i ett tidigare skede, före den ordinarie remissrundan. Det är i dag ett stort problem att konsekvensanalyser kommer in väldigt sent i processen, vilket sannolikt är en av flera orsaker till att många konsekvensutredningar inte uppfyller kraven i KUF.

Ett sätt att åtgärda problemet är att förväntade konsekvenser av ett förslag identifieras och utreds så tidigt som möjligt i regelkedjan, för att om möjligt beakta effektiviteten av olika lösningar som kan innebära alternativ utformning av regler eller styrmedel som inte innebär reglering.

Genom att komma in tidigare i processen skulle Regelrådet kunna agera bollplank till regelgivarna och få möjlighet att flagga för brister i redovisning av konsekvenser som behöver åtgärdas. En sådan preliminär konsekvensutredning kräver mer resurser både för regelgivare och Regelrådet, men kan bidra till bättre konsekvensanalyser och beslutsunderlag som i sin tur gör att en återremittering till Regelrådet inte behöver aktualiseras.

Ett alternativ skulle kunna vara att Regelrådet kommer in i processen vid samma tidpunkt och på samma sätt som idag, men ges möjlighet att yrka på komplettering om bristerna är allvarliga och effekterna stora. Avseende kommittébetänkanden skulle ansvaret för kompletteringar, i flertalet fall, då åläggas departementen att utföra. Även vid denna tillämpning skulle mer resurser för Regelrådet krävas.

Utredningens förslag: 5 § KUF stryks eller omformuleras

Det är svårt för Regelrådet att avgöra i hur många fall som rådet inte har fått förslag till ändringar av föreskrifter som medför väsentliga konsekvenser för företag. Givetvis kan sådana fall finnas och det är i sig allvarligt.

Det finns dock också exempel på det motsatta förhållandet. Regelrådet behöver varje år sortera bort ett antal förslag som remitterats till rådet därför att förslagen har begränsade effekter för företag. Detta sker genom att Regelrådet avger ett kanslisvar, där beslutet motiveras av att effekterna inte är av sådan betydelse för företag att Regelrådet yttrar sig. Dessa borde inte ha remitterats till Regelrådet.

Regelrådet anser att det behöver göras en avvägning mellan nyttan av att tvinga regelgivare att alltid upprätta en konsekvensutredning och resurserna som behövs för en sådan ordning. Om det alltid ska upprättas en konsekvensutredning som ska granskas av Regelrådet finns det risk för att granskning kommer att behöva ske av oväsentliga ändringar av föreskrifter av liten betydelse för företagen. Regelrådet anser därför att det även i fortsättningen behövs någon form av sållningsmekanism. Vad som kan övervägas är att precisera kraven på dokumentation i 5 § KUF angående skälen till varför ingen konsekvensutredning upprättas.

Utredningens förslag: Regelrådets arbete ska vägledas av en proportionalitetsprincip

KUF styr Regelrådets granskning av konsekvensutredningar. Av 7 § KUF framgår att om regleringen kan få effekter av betydelse (vår kursivering) för företags arbetsförutsättningar, konkurrensförmåga eller villkor i övrigt ska konsekvensutredningen, utöver vad som följer av 6 § och i den omfattning som är möjlig, innehålla en beskrivning av ett antal förhållanden avseende företag. Därigenom finns redan i dag en form av proportionalitet eller väsentlighet uttryckt i KUF.

Om regelgivare bedömer att ett författningsförslag om nya och ändrade regler kan få effekter av betydelse för företag ska förslaget med tillhörande konsekvensutredning remitteras till Regelrådet. En ganska stor andel av remisserna besvaras med kanslisvar eftersom företagsaspekterna inte anses vara av sådan betydelse att Regelrådet ska yttra sig. Därigenom tillämpar Regelrådet redan i dag en form av proportionalitetsbedömning eller väsentlighetsbedömning som utgår från 7 § KUF. Om denna ordning ska förändras behöver det klargöras på vilket sätt det ska påverka regelgivarnas utformning av konsekvensutredningar respektive Regelrådets granskning av konsekvensutredningarna.

Utredningens förslag: Tillämpningen av 6-7 §§ i KUF bör skärpas och utvecklas så långt som möjligt till fullödiga samhällsekonomiska konsekvensanalyser

Regelrådet anser att förslaget inte handlar om tillämpningen av KUF utan om innehållet i den. Om förslaget ska genomföras behöver innehållet i 6-7 §§ skrivas om, eftersom dagens utformning av KUF inte kräver en fullständig samhällsekonomisk analys. Rådet konstaterar att förslaget är långtgående och skulle få stora konsekvenser för dess verksamhet. En sådan förändring kräver såväl mer resurser som delvis annan kompetens såväl hos Regelrådets ledamöter som hos föredraganden i rådet.

Utredningens förslag: Det bör i KUF införas ett krav om att konsekvensutredning ska innehålla en redogörelse för samrådsförfaranden

Regelrådet tillstyrker förslaget då det bedöms leda till ökad transparens och tydlighet.

Utredningens förslag: KUF bör ändras så att 6 § eller 7 § innehåller dels ett krav om att regelgivaren i fråga ska analysera och ange hur den föreslagna regleringen påverkar företagets innovationsförmåga, dels ett krav om att det i konsekvensutredningen ska anges om det går att tillämpa så kallade regulatoriska sandlådor för att testa bestämmelserna i regeln i fråga.

Beträffande det första kravet om företagets innovationsförmåga anser Regelrådet att detta redan kan tolkas in i KUF så som den ser ut i dag; till exempel kan analysen komma in under "andra avseenden" och/eller "konkurrensförmåga".

Vad gäller det andra kravet om regulatoriska sandlådor anser rådet att det är en bra tanke, men att det samtidigt behöver beaktas att faktorer såsom likabehandling mellan företag och tidsbegränsningar kan få effekter i form av exempelvis förändrade konkurrensförhållanden.

Utredningens förslag: Det bör i KUF införas ett krav om att konsekvensutredning ska innehålla en redogörelse för hur och när den regel som föreslås ska utvärderas

Regelrådet ser tydliga fördelar med förslaget. Utvärderingar kan vara ett kraftfullt instrument för att få regelgivarna att tänka till och göra jobbet noggrannare från början. Förslaget behöver dock analyseras närmare avseende bland annat syfte, effekter och vilka parametrar

som bör utvärderas. Regelrådet bedömer att förslaget, för egen del, kan hanteras inom nuvarande arbetsformer.

Utredningens förslag: Ett kansli för förenklingspolitikens genomförande bör inrättas inom Regeringskansliet, bland annat för att säkerställa en sammanhållen process så att regelgivning baseras på proportionalitet, samhällsekonomisk effektivitet och målen för förenklingspolitiken. Inom ramen för detta arbete föreslår utredningen att Regelrådet bör ges i uppgift att organisera ett konsultationsforum varifrån synpunkter från berörda aktörer, framför allt näringslivsorganisationer och företag, kan inhämtas.

Regelrådet välkomnar utredningens förslag. Detta är ett sätt att stärka förenklingsarbetet i stort. Beträffande förslaget om att Regelrådet bör ges i uppgift att organisera ett konsultationsforum konstaterar rådet att om en sådan ny uppgift tilldelas rådet så kommer det att kräva ökade resurser. Det kommer också att påverka rådets organisation på ett genomgripande sätt eftersom det innebär att rådet i så fall både kommer att ha en granskande roll och en samlade roll för att inhämta synpunkter.

Utredningens förslag: När förenklingskansliet har mottagit en anmälan om att en regel behöver utvärderas så bör den anmälan därefter lämnas över till en lämplig myndighet som svarar för genomförandet av en urvalsprocess med uppgift att prioritera vilka regler som ska genomgå en fullständig ex post-utvärdering. Givet dess instruktionsenliga uppgift inom förenklingspolitiken bedömer utredningen att Regelrådet är den mest lämpliga myndigheten för detta uppdrag.

Regelrådet yttrar sig inte över förslaget i sig, men anser att rådet inte är rätt organ för den form av intresseavvägningar som avses genomföras.

Utredningens förslag: Regelrådet bör ges i uppdrag att löpande granska konsekvensutredningar från EU-nivå utan särskild begäran

Regelrådet ser positivt på att granska fler konsekvensutredningar från EU-nivå och ser detta som principiellt viktigt, men konstaterar att förslaget skulle kräva omfattande resurser, särskilt vid eget urval. Regelrådets granskning, om den kommer tidigt i processen, kan ses som ett inspel till den svenska förhandlingspositionen och tydliggöra vad förslagen betyder för Sverige och svenska företag. Detta förutsätter dock att det finns en mottagarkapacitet av Regelrådets yttranden för att granskningsarbetet ska göra någon nytta. En särskild utmaning/risk utgörs av den stora mängden delegerade akter med detaljerade bestämmelser som beslutas i snabbt tempo; här behövs hittas sätt för att kunna hantera dessa effektivt och ändamålsenligt.

Regelrådet behandlade ärendet vid sammanträde den 26 januari 2022.

I beslutet deltog: Claes Norberg, ordförande, Anna-Lena Bohm, Hans Peter Larsson och Lennart Renbjer.

Ärendet föredrogs av: Ulrika Wienecke

Claes Norberg
Ordförande

Ulrika Wienecke
Föredragande